

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Изборния кодекс

(Обн., ДВ, бр. 19 от 5.03.2014 г., в сила от 5.03.2014 г., изм., бр. 35 от 22.04.2014 г., в сила от 22.04.2014 г., бр. 53 от 27.06.2014 г., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.11.2015 г., изм. и доп., бр. 39 от 26.05.2016 г., в сила от 26.05.2016 г., бр. 57 от 22.07.2016 г., в сила от 22.07.2016 г., бр. 85 от 28.10.2016 г., в сила от 28.10.2016 г., доп., бр. 97 от 6.12.2016 г.; изм. с Решение № 3 от 23.02.2017 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 20 от 7.03.2017 г.; изм., бр. 85 от 24.10.2017 г., бр. 94 от 13.11.2018 г.)

§ 1. В чл. 5 се правят следните изменения допълнения:

1. Настоящият текст става ал. 1

2. Създава се ал. 2:

“(2) Дистанционното електронно гласуване се провежда в период от не по-малко от 4 и не повече от 7 дни, определен от Централната избирателна комисия. Дистанционното електронно гласуване приключва 4 дни преди изборния ден по ал.1”

§ 2. В чл. 18, ал. 1 и ал. 2 след думата “машинното” се добавят “и дистанционното електронно”.

§ 3. В чл. 48 се създава нова ал. 4:

“(4) Администрацията включва постоянно действащо специализирано звено за техническо осигуряване и технически контрол на машинното и дистанционното електронно гласуване.”

§ 4. В чл. 54, ал. 2 думите “гласуването с машини” се заменят с “машинното и дистанционното електронно гласуване”.

§ 5. В чл. 57, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В т. 32 след думата “машинното” се добавят думите “и дистанционното електронно”.

2. В т. 34 след думата “машинното” се добавят думите “и дистанционното електронно”.

3. Създава се нова т. 39:

„39. да спира или прекратява дистанционното електронното гласуване; да обявява, че дистанционно електронно гласуване няма да се провежда, както и да анулира гласовете от дистанционното електронното гласуване в случаите и при условията по чл. 214и.“

4. Точки 39 и 40 стават съответно т. 40 и 41.

5. Досегашната т. 41 става т. 42 и в нея след думата “машинното” се добавят думите “и дистанционното електронно”.

6. Досегашната т. 42 става т. 43 и в нея след думата “машинното” се добавят думите “и дистанционното електронно”.

7. Точки 43 – 47 стават съответно точки 44 – 48.

8. Създават се т. 49, 50 и 51:

“49. определя условията и реда за провеждане на дистанционно електронно гласуване и утвърждава системата за дистанционно електронно гласуване по чл. 214а, ал.2;

50. възлага дистанционното електронно гласуване и свързаните с него дейности и организира, ръководи и контролира реда за провеждане на гласуването и обработката на данните от него;

51. избира сертифициращи организации, които да удостоверят съответствията на системата за дистанционно електронно гласуване с изискванията по чл. 214а, ал. 3.”

§ 6. В чл. 114, ал. 1 се създават нови точки 13-15:

“13. присъстват в информационните центрове, обслужващи системата за дистанционно електронно гласуване по чл 214а, ал. 2, както и при преброяване на резултатите от дистанционното електронно гласуване, както и по ред определен от Централната изборителна комисия;

14. проверяват дали цифровият отпечатък на системата в информационните центрове отговаря на публично обявения, по ред, определен от Централната изборителна комисия;

15. наблюдават процеса по сертификация на системата за дистанционно електронно гласуване по чл. 214а, ал. 2”.

§ 7. В чл. 120, ал. 1 се създават нови точки 10 и 11:

“10. присъстват в информационните центрове, обслужващи системата за дистанционно електронно гласуване по чл 214а, ал. 2, както и при преброяване на резултатите от дистанционното електронно гласуване, както и по ред определен от Централната изборителна комисия;

11. проверяват дали цифровият отпечатък на системата в информационните центрове отговаря на публично обявения, по ред, определен от Централната изборителна комисия”.

§ 8. В чл. 206 се създават нови ал. 5 и 6:
“(5) Изборителят има право да гласува и дистанционно по електронен път, по ред определен в този кодекс.

(6) Дистанционното електронно гласуване е равностойно на гласуването с хартиена бюлетина.”

§ 9 В глава четирнадесета се създава нов раздел IXа със заглавие “Дистанционно електронно гласуване”, който включва нови членове 214а – 214к, както следва:

„Основни принципи на дистанционното електронно гласуване

Чл. 214а. (1) Електронното дистанционно гласуване се произвежда на всички избори по реда на тази глава.

(2) Електронното дистанционно гласуване се извършва чрез система за електронно дистанционно гласуване, наричана за кратко “системата”.

(3) Системата е съвкупност от софтуерни и хардуерни компоненти и трябва да:

1. осигурява лесен и разбираем достъп до механизмите и начините за гласуване;

2. предлага на изборителите инструкции за действията при гласуването;

3. гарантира, че могат да гласуват само изборителите, които отговарят на условията, предвидени за съответния вид избори и са регистрирани по реда на чл. 214в;

4. осигурява надеждна и бърза идентификация на самоличността на избирателите;

5. осигурява еднаква по обем и качество информация за всяка партия, коалиция или кандидат;

6. гарантира тайната на гласуването и свободно изразяване на волята на избирателите чрез технически средства;

7. осигурява възможност за лесна навигация на потребителския софтуер и в частност на бюлетината;

8. не изисква от избирателя специални умения освен необходимите за използване на интернет терминали;

9. позволява използване от избирателя на всички операционни системи;

10. осигурява възможност за подаване на гласа за не повече от 5 минути;

11. гарантира, че всеки избирател подава само един глас и че всеки глас се съхранява и преброява само един път;

12. бъде сертифицирана по международните стандарти ISO 27001 и ISO 25010 с оглед гарантиране на качеството и устойчивостта на използвания софтуер и хардуер;

13. осигурява максимална защита срещу външни смущения и неразрешен достъп, включително срещу хакерски атаки;

14. съхранява данните от гласуването по начин, който не позволява промяната им;

15. позволява обобщаване на резултатите, разпределянето им по изборни райони и публикуването им в електронен вид след приключване на гласуването;

16. гарантира, че връзката между терминала на избирателя и сървърните компоненти се извършва по начин, който не позволява на трети страни да променят или получат достъп до обменяната информация;

17. поддържа електронен дневник на изборния процес с отбелязване на всички възникнали особености и отклонения от предвидения режим;

18. гарантира лесна поддръжка на софтуерните и хардуерните средства и бързо отстраняване на възникнали технически неизправности;

19. позволява наблюдение на изборния процес от независими и упълномощени лица и органи;

20. позволява одит и проверка от страна на упълномощени органи;

21. е одитирана преди всеки избор, като резултатите от одита се публикуват на интернет страницата на Централната изборителна комисия не по-късно от 10 дни преди началото на дистанционното електронно гласуване;

22. е с публично достъпен изходен код;

23. предоставя технологична възможност за идентифициране на потенциални нарушения на този кодекс;

24. позволява на изборителите да проверяват дали гласът им е отчетен правилно, без това да разкрива тайната на вота;

25. позволява независимо преброяване на гласовете;

26. предоставя възможност на изборителя да сигнализира по неявен начин за посегателство срещу изборителните му права;

27. отговаря на изискванията за мрежова и информационна сигурност, определени в наредбата по чл. 43, ал. 2 от Закона за електронното управление;

28. не позволява добавяне, премахване или подмяна на гласове извън стандартния изборен процес;

29. отговаря на изискванията на наредбата по чл. 214к;

30. отговаря на Приложение III към Препоръка REC (2004)11 на Съвета на Европа за правните, оперативни и технически стандарти за електронно гласуване;

31. се състои от компоненти, всеки от които е електронно подписан от Централната изборителна комисия по смисъла на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

(4) Всеки изборител гласува единствено от свое име.

(5) Забранява се обявяването на междинни резултати от дистанционното електронно гласуване преди края на изборния ден.

(6) Всеки изборител, гласувал дистанционно електронно, може да гласува на същите избори с хартиена бюлетина или машинно.

(7) Отчитането на подадените гласове се извършва при спазване на принципа "един човек - един глас".

(8) Историята на достъпа на длъжностни лица до всички сървъри, използвани от системата за дистанционно електронно гласуване, се публикува на интернет страницата на Централната изборителна комисия в реално време.

Подготовка за дистанционно електронно гласуване

Чл. 214б. (1) Централната изборителна комисия подготвя системата и въвежда изборителните списъци и списъците с партиите, коалициите и кандидатите не по-късно от 14 дни преди изборния ден.

(2) Централната изборителна комисия получава данни за изборителните списъци от Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството;

(3) Ако е необходимо, Централната изборителна комисия създава частни ключове за функционирането на системата не по-късно от 24 часа и не по-рано от два дни преди началото на периода за дистанционно електронно гласуване по чл. 5, ал. 2.

Регистрация за дистанционно електронно гласуване

Чл. 214в. (1) Не по-късно от 18 дни от датата на насрочване на изборите Централната изборителна комисия открива интернет страница за регистрация за дистанционно електронно гласуване, както и за предоставяне на информация във връзка с това гласуване.

(2) Интернет страницата съдържа информация за необходимите действия при дистанционното електронно гласуване и предлага еднаква по обем и качество информация за регистрираните в изборите партии, коалиции и кандидати.

(3) Интернет страницата предоставя възможност за предварителна регистрация на изборители за дистанционно електронно гласуване. Регистрацията се извършва след успешна електронна идентификация по чл. 214д.

(4) При регистрация, интернет страницата проверява автоматично дали изборителят отговаря на условията, предвидени за съответния вид избори.

(5) В процеса на регистрация, Централната изборителна комисия има право да обработва данни, необходими за предотвратяване и установяване на изборни нарушения.

(6) Информацията в процеса на регистрация се обработва в съответствие със Закона за защита на личните данни и Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните).

Процедура за дистанционно електронно гласуване

Чл. 214г. (1) Изборителят може да подаде гласа си не по-рано от 2 дни след извършването на предварителна регистрация на интернет страницата по чл. 214в.

(2) Изборителите гласуват дистанционно електронно чрез приложение, достъпно на интернет страницата на Централната изборителна комисия. Устройствата, на които работи приложението, се определят с наредбата по чл. 214к.

(3) Дистанционното електронно гласуване се извършва в периода по чл. 5, ал. 2.

(4) Гласуването включва следните етапи:

1. изборителят отваря приложението за гласуване чрез интернет страницата по чл. 214в;

2. изборителят се идентифицира електронно;

3. след успешна идентификация по т. 2 се показва бюлетина, идентична с хартиената бюлетина за съответния вид избор; изборителят може да не гласува за нито една партия, коалиция или кандидат;

4. изборителят отбелязва по еднозначен начин своя вот за кандидатска листа и ако желае, изразява своето предпочитание (преференция) за кандидат от избраната от него кандидатска листа на партия или коалиция в зависимост от вида избори; след като изборителят направи своя избор, системата изисква потвърждаване на избора;

5. избирателят може трикратно да промени избора си преди потвърждаването му;

6. Избирателят подписва електронно гласа преди подаването му. Електронното подписване се извършва с устройство, отговарящо на изискванията на чл. 29 от Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО (ОВ, L 257/73 от 28 август 2014 г.)

7. след потвърждаване на избора по т. 4 гласът на избирателя се записва и съхранява в електронна избирателна кутия, която не позволява разкриване на самоличността на избирателя и начина на гласуване;

8. след записване на гласа в кутията по т. 6 избирателят получава съобщение за приключване на гласуването;

9. след успешно подаване на гласа, избирателят получава потвърждение, без това да разкрива тайната на вота.

10. след приключване на гласуването информацията за направения избор става недостъпна за следващи потребители; заличава се информацията за самоличността на избирателя и начина на гласуване.

11. В случай на повече от една бюлетина за съответния избор, процесът се повтаря за всяка бюлетина поотделно.

Електронна идентификация

Чл. 214д. (1) Електронната идентификация за целите на дистанционното електронно гласуване се извършва в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014, със средства, отговарящи на ниво на осигуреност “високо”.

(2) За потвърждаване на извършената електронна идентификация се използват допълнителни средства, определени с наредбата по чл. 214к.

Промяна на гласа

Чл. 214е. Избирателите имат право да променят гласа си, когато той е подаден дистанционно по електронен път:

1. чрез повторно дистанционно гласуване по електронен път, в периода по чл. 5, ал. 2.

2. чрез гласуване с хартиена бюлетина или чрез машинно гласуване в изборния ден.

Проверка на отчитането на гласа

Чл. 214ж. (1) Избирателите имат право да проверяват дали гласът им е приет и преброен правилно от системата по чл. 214а, ал. 2, без това да разкрива тайната на вота.

(2) Редът, сроковете и техническите средства за проверката по ал. 1 се определят с наредбата по чл. 214к.

Отчитане на гласовете, подадени дистанционно по електронен път

Чл. 214з. (1) В случай на няколко гласа, подадени дистанционно по електронен път от един избирател, се отчита само последният избор.

(2) След приключване на периода за дистанционно електронно гласуване по чл.5, ал.2, Централната избирателна комисия подготвя списък с избирателите, които са гласували дистанционно по електронен път и го изпраща до районните избирателни комисии, съответно на общинските избирателни комисии, не по-късно от 24 часа преди изборния ден.

(3) Районните избирателни комисии, съответно общинските избирателни комисии, отбелязват гражданите, гласували по електронен път в избирателните списъци и уведомяват секционните избирателни комисии.

(4) В случай, че избирател е гласувал, както по електронен път, така и с хартиена бюлетина или бюлетина за машинно гласуване, се отчита само хартиената бюлетина или бюлетината за машинно гласуване.

(5) Редът за гласуване с хартиена бюлетина или бюлетина за машинно гласуване, след като избирателят е гласувал по електронен път, се определя с наредбата по чл. 214к.

Временно спиране, прекратяване и отказ от стартиране на дистанционно електронно гласуване

Чл. 214и. (1) Временно спиране, прекратяване или отказ от стартиране на дистанционното електронно гласуване се извършва с решение на Централната

избирателна комисия, в случаите, когато е нарушена сигурността или отказоустойчивостта на системата, или когато е налице технологична невъзможност да се гарантират основни избирателни права.

(2) В случай на временно спиране на дистанционното електронно гласуване, Централната избирателна комисия уведомява избирателите за причините за спирането и за часа на подновяване на гласуването.

(3) В случай на прекратяване или отказ от стартиране на дистанционно електронно гласуване, Централната избирателна комисия уведомява избирателите, за причините и за възможните методи за гласуване.

(4) В случай на анулиране на резултатите при прекратяване на дистанционното електронно гласуване, Централната избирателна комисия уведомява избирателите, че трябва да подадат отново гласа си с хартиена бюлетина или бюлетина за машинно гласуване.

(5) Не по-късно от 24 часа след всяко временно спиране, прекратяване или отказ от стартиране на дистанционно електронно гласуване, комисията за електронно дистанционно гласуване публикува подробен отчет за причините.

(6) Уведомяването по ал. 2, 3 и 4 се осъществява чрез обществените медии, интернет и по електронна поща.

Наредба

Чл. 214к. Техническите параметри, стандарти и процедури за реализиране на дистанционното електронно гласуване се определят с наредба, приета от Централната избирателна комисия.

§ 10. В чл. 273 със създава нова ал. 5:

(5) Към протокола се добавя и списък с избиратели, които чрез гласуване с хартиена бюлетина или машинно са променили гласа си, подаден дистанционно, по електронен път.

§ 11. Създава се нов чл. 288а със заглавие „Получаване на протокола от електронното дистанционно гласуване за избирателния район“ със следния текст:

„Чл. 288а. Районната избирателна комисия пристъпва към окончателно отчитане на получените в изборния район гласове след получаване на протоколите за резултатите от електронното дистанционно гласуване в съответния избирателен район.“

§ 12. В чл. 289 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2 със следния текст:

„(2) Гласовете от електронното дистанционно гласуване за съответния избирателен район се отразяват в отделни графи на протокола по ал. 1.“

2. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 13. В глава петнадесета се създава нов раздел IXa със заглавие: „Отчитане на резултатите от дистанционното електронно гласуване“, който включва нови членове 296а – 296г:

„Преброяване на гласовете получени чрез дистанционно електронно гласуване

Чл. 296а. (1) Централната избирателна комисия извършва отчитането на гласовете, подадени дистанционно по електронен път, след края на изборния ден и след получаване на протоколите от районните избирателни комисии.

(2) Поне две трети от членовете на Централната избирателна комисия, в това число председателят или определен от него заместник-председател, трябва да присъстват на отчитането на гласовете, подадени дистанционно по електронен път.

(3) Централната избирателна комисия отчита, следвайки разпоредбите на чл. 214з:

1. броя гласували дистанционно по електронен път избиратели;

2. броя невалидни гласове, подадени дистанционно по електронен път;

3. броя гласове, подадени дистанционно по електронен път, които са променени:

а) чрез гласуване с хартиена бюлетина или бюлетина за машинно гласуване, и

б) чрез повторно дистанционно електронно гласуване.

4. броя гласове, подадени дистанционно по електронен път, разпределени по избирателни райони, съгласно избирателните списъци.

(4) Централната изборителна комисия въвежда в системата за дистанционно електронно гласуване по чл. 214а, ал. 2 всички изборители, които чрез гласуване с хартиена бюлетина или машинно са променили гласа си, подаден дистанционно, по електронен път. Системата автоматично заличава техните електронни бюлетини.

(5) Процесът на преброяване на гласовете, подадени дистанционно по електронен път, се извършва автоматизирано от системата за дистанционно електронно гласуване, след потвърждение с квалифициран електронен подпис от поне две трети от членове на Централната изборителна комисия, в това число председателя или определен от него заместник-председател.

(6) Процесът на преброяване на гласовете, подадени дистанционно по електронен път е публичен, като се излъчва в реално време на страницата на Централната изборителна комисия в интернет.

Протоколи за резултатите от електронното дистанционно гласуване

Чл. 296б. (1) Централната изборителна комисия използва системата за електронно дистанционно гласуване, за да генерира протокол с резултатите от електронното гласуване за всеки изборителен район.

(2) Протоколите съдържат данните по чл. 275 и чл. 281, включително и в машинночетим вид.

(3) Системата генерира и общ протокол за подадените дистанционно по електронен път гласове на национално ниво, който включва данните по чл. 271а, ал. 3.

(4) Председателят на Централната изборителна комисия и поне половината членове на комисията подписват с квалифициран електронен подпис протоколите по ал. 1 и председателят ги изпраща на районните изборителни комисии за отчитане.

(5) Членовете на Централната изборителна комисия нямат право да откажат да подпишат протокола. Член на комисия, който не е съгласен с отразеното в протокола, го подписва с особено мнение, като посочва в какво се изразява особеното мнение. Мотивите се излагат в писмена форма и се прилагат като неразделна част от протокола.

(6) Когато член на комисията е възпрепятстван по уважителни причини да подпише протокола, това се отбелязва, като се посочват и причините.

(7) Неподписването на протокола от член на комисията не го прави недействителен.

(8) Незабавно след съставяне на подписаните протоколи, те се публикуват на интернет страницата на централната изборителна комисия. Протоколът за всеки изборителен район се разпечатва и поставя на видно място в сградата, в която се помещава съответната районна изборителна комисия.

(9) Централната изборителна комисия проверява правилното отчитане на резултатите от дистанционното електронно гласуване, преди да определи резултата от изборите.

Заличаване и архивиране на данни

Чл. 296в. (1) След изпращане на протоколите по реда на чл. 296б, Централната изборителна комисия изтрива всички ключове, създадени при подготовката на гласуването по чл. 214б, ал.2.

(2) Три седмици след края на изборния ден, но не преди окончателното произнасяне по всички жалби срещу изборните резултати, Централната изборителна комисия архивира и изтрива базата данни с гласовете, подадени дистанционно по електронен път. Архивът се съхранява до следващите избори по ред, определен от Централната изборителна комисия.”

§ 14. В чл. 309 след думите „раздели VII, VIII“ съюзът „и“ се заменя със запетая, а след „IX“ се добавя текста „ и IXа“.

§ 15. В чл. 352 след думите „раздели VII, VIII“ съюзът „и“ се заменя със запетая, а след „IX“ се добавя текста „ и IXа“.

§ 16. В чл. 432 се създава нова ал. 7:

(7) Към протоколите се добавят и списъци с изборители, които чрез гласуване с хартиена бюлетина или машинно са променили гласа си, подаден дистанционно, по електронен път.”

§ 17. В глава петнадесета се създава нов раздел VIIIa със заглавие: „Отчитане на резултатите от електронното гласуване“, който включва нови членове 444a – 444г :

„Преброяване на гласовете, получени чрез електронно дистанционно гласуване

Чл. 444а. (1) Централната изборителна комисия извършва отчитането на гласовете, подадени дистанционно по електронен път след края на изборния ден и след получаване на протоколите от общинските изборителни комисии.

(2) Поне две трети от членовете на Централната изборителна комисия, в това число председателят или определен от него заместник-председател, трябва да присъстват на отчитането на гласовете, подадени дистанционно по електронен път.

(3) Централната изборителна комисия отчита, следвайки разпоредбите на чл. 214з:

1. броя гласували дистанционно по електронен път изборители;

2. броя невалидни гласове, подадени дистанционно по електронен път;

3. броя гласове, подадени дистанционно по електронен път, които са променени:

а) чрез гласуване с хартиена бюлетина или бюлетина за машинно гласуване, и

б) чрез повторно дистанционно електронно гласуване.

4. броя гласове, подадени дистанционно по електронен път, разпределени по общински изборителни комисии, съгласно изборителните списъци.

(4) Централната изборителна комисия въвежда в системата за дистанционно електронно гласуване по чл. 214а, ал. 2 всички изборители, които чрез гласуване с хартиена бюлетина или машинно са променили гласа си, подаден дистанционно, по електронен път. Системата автоматично заличава техните електронни бюлетини.

(5) Процесът на преброяване на гласовете, подадени дистанционно по електронен път се извършва автоматизирано от системата за дистанционно електронно гласуване, след потвърждение с квалифициран електронен подпис от поне две трети членове на Централната изборителна комисия, в това число председателя или определен от него заместник-председател.

(6) Процесът на преброяване на гласовете, подадени дистанционно по електронен път е публичен, като се излъчва в реално време на страницата на Централната изборителна комисия в интернет.

Протоколи за резултатите от електронното дистанционно гласуване

Чл. 444б. (1) Централната изборителна комисия използва системата за електронно дистанционно гласуване, за да генерира протокол с резултатите от електронното гласуване за всеки изборителен район.

(2) Протоколите съдържат съответните данни по чл. 450, ал. 1 и 2, включително и в машинночитим вид.

(3) Системата генерира и общ протокол за подадените дистанционно по електронен път гласове на национално ниво, който включва данните по чл. 444а, ал. 3.

(4) Председателят на Централната изборителна комисия и поне половината членове на комисията подписват с квалифициран електронен подпис протоколите по ал. 1 и председателят ги изпраща на общинските изборителни комисии за отчитане.

(5) Лицата по ал. 4 нямат право да откажат да подпишат протокола. Член на комисия, който не е съгласен с отразеното в протокола, го подписва с особено мнение, като посочва в какво се изразява особеното мнение. Мотивите се излагат в писмена форма на отделен лист и се прилагат като неразделна част от протокола.

(6) Когато член на комисията е възпрепятстван по уважителни причини да подпише протокола, това се отбелязва, като се посочват и причините.

(7) Неподписването на протокола от член на комисията не го прави недействителен.

(8) Незабавно след съставяне на подписаните протоколи, те се публикуват на интернет страницата на централната изборителна комисия. Протоколът за всяка община се разпечатва и се поставя на видно място в сградата, в която се помещава съответната общинска изборителна комисия.

(9) Централната изборителна комисия проверява правилното отчитане на резултатите от дистанционното електронно гласуване, преди да определи резултата от изборите.

Заличаване и архивиране на данни

Чл. 444в. (1) След изпращане на протоколите по реда на чл. 296б, Централната изборителна комисия изтрива всички ключове, създадени при подготовката на гласуването по чл. 214б, ал.2.

(2) Три седмици след края на изборния ден, но не преди окончателното произнасяне по всички жалби срещу изборните резултати, Централната изборителна комисия архивира и изтрива базата данни с гласовете, подадени дистанционно по електронен път. Архивът се съхранява до следващите избори по ред, определен от Централната изборителна комисия.”

§ 18. Създава се нов чл. 446а:

„Получаване на протокола от електронното дистанционно гласуване за изборителния район

Чл. 446а. Общинската изборителна комисия пристъпва към окончателно преброяване на получените в изборния район гласове след получаване по електронен път на протоколите за резултатите от електронното дистанционно гласуване в съответната община.“

§ 19. В чл. 447 след думите „на секционните изборителни комисии“ се добавя текстът: „и на данните от протокола за дистанционното електронно гласуване“.

§ 20. Чл. 450 ал. 2 се изменя така:

„(2) Данните от гласуването с хартиени бюлетини, от машинното гласуване и от дистанционното електронно гласуване се сумират, като общият брой на гласувалите изборители с хартиени бюлетини, на изборителите, гласували машинно, и на изборителите, гласували дистанционно по електронен път е равен на сбора от броя на намерените в изборителните кутии бюлетини, на броя на потвърдените гласове от машинното гласуване и на отчетените по реда на чл. 214з гласове от електронното дистанционно гласуване.“

§ 21. Създава се нов чл. 487а.:

“Нарушения в процеса на дистанционно електронно гласуване

Чл. 487а. (1) Който наруши чл. 214а, ал. 4 като гласува от името на друг се наказва с глоба от 5000 до 20 000 лева.

(2) Който наруши забраната по чл. 214а, ал. 5 се наказва с глоба от 10 000 до 25 000 лева, а на юридическите лица се налага имуществена санкция в размер от 15 000 до 30 000 лева.”

Преходни и заключителни разпоредби

§ 22. В Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (*Обн. ДВ. бр.44 от 12 юни 2009г., изм. ДВ. бр.100 от 21 декември 2010г., изм. ДВ. бр.9 от 28 януари 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.42 от 5 юни 2012г., изм. ДВ. бр.20 от 28 февруари 2013г., изм. ДВ. бр.66 от 26 юли 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 март 2014г., изм. ДВ. бр.98 от 28 ноември 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.56 от 24 юли 2015г.*) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4 се създава алинея 3:

“(3) Гражданите могат да упражнят правото по ал. 1 и 2 и дистанционно по електронен път.”

2. В чл. 8, ал. 2 след думите „избирателните списъци“ се поставя запетая и думите „както и за регистрацията на гласоподавателите за дистанционно електронно гласуване“, след които се поставя запетая.

3. В чл. 17 се създават ал. 5 - 7:

“(5) Гласуването на референдуми може да се извърши и дистанционно по електронен път чрез използване на системата по чл.214а, ал.2 от Изборния кодекс.

(6) При гласуване дистанционно по електронен път, бюлетината, визуализирана на екрана на гласоподавателите има еквивалентни вид и съдържание на хартиената бюлетина.

(7) При гласуване дистанционно по електронен път, се прилагат правилата по чл. 214а – 214к от Изборния кодекс” както и общите изисквания, които се отнасят до гласуването с хартиени бюлетини.”

4. В чл. 18 се създава ал. 3:

“(3) При гласуване дистанционно по електронен път, гласоподавателят избира отговора от терминала, който използва за гласуване”

5. В чл. 22 след думите “обобщава данните” се добавя запетая и думите “включително за гласовете, подадени дистанционно по електронен път” и се създава изречение второ: „Резултатите от електронното дистанционно гласуване

се определят по реда на чл. 296а – 296г от Изборния кодекс, като в протоколите се посочват и броя на получените гласове „да“ и „не“.

§ 23. Избирателните секции на територията на Великобритания се формират по реда на чл. 14, ал. 2 и забраната по чл. 14, ал. 5 не се прилага за тях за срок до 31.12.2020г. и след тази дата - за срока съответстващ на преходния период, договорен съгласно чл. 50 от Договора за Европейския съюз.

§ 24. (1) Законът влиза в сила 5 месеца след обнародването му в “Държавен вестник”, с изключение на § 23, който влиза в сила от датата на обнародване на този закон в “Държавен вестник”.

(2) Наредбата по чл. 214к се приема не по-късно от 6 месеца след обнародването на този закон в “Държавен вестник”.

(3) Дистанционното електронно гласуване на първите два проведени избора след влизане в сила на разпоредбите на този закон се провежда експериментално, по ред, определен от Централната избирателна комисия. Гласовете, подадени дистанционно по електронен път при експерименталното провеждане не се отчитат към резултата.

Мотиви

към Законопроект за изменение и допълнение на Изборния кодекс

На 21.01.2016г народното събрание одобри възможността за въвеждане на дистанционно електронно гласуване, утвърждавайки решението на референдума от 25.10.2015г.

В следствие на това бяха приети изменения в Изборния кодекс, които въвеждат възможността за провеждане на експериментално дистанционно електронно гласуване.

В допълнение, през юли 2018 г. Европейският парламент гласува нови правила за провеждане на избори за членове на Европейския парламент, като включи дистанционното електронно гласуване като възможност.

За съжаление, поради редица фактори, експерименти все още не са проведени, а предписаното в кодекса провеждане на обвързващо дистанционно електронно гласуване за европейските избори през 2019-та година изглежда все по-малко вероятно. Факторите за това включват неспособността на Министерството на вътрешните работи да реализира национална схема за електронна идентификация и да изгради система за нови лични карти с чип, както и забавеното изграждане на система за дистанционно електронно гласуване.

Централната избирателна комисия в свое писмо до Народното събрание от февруари 2018 г. изрази притеснения относно тълкуването на някои разпоредби на кодекса.

Предлагаме настоящия законопроект, тъй като не последва законодателна инициатива, с която да се изчистят потенциалните неясноти относно прилагането на разпоредбите на кодекса и провеждането на дистанционно електронно гласуване.

Предложеният законопроект предлага пълната необходима правна рамка за осъществяване дистанционно електронно гласуване и е частично базиран на действащия параграф 145, както и на предишни законопроекти, като по този начин залага на законодателната приемственост.

Съгласно предложените текстове, дистанционното електронно гласуване ще се извършва в период от до 7 дни, като ще приключва 3 дни преди изборния ден. Това

дава необходимото време, както на избирателите да гласуват, така и на комисиите да извършат оперативната работа, най-вече свързана с опцията за прегласуване с хартиена бюлетина.

Промяна на вота, подаден по електронен път е ключов аспект за защита от гласуване под въздействие на външни фактори (купуване на гласове, корпоративен вот, семеен вот). Всеки избирател може да промени вота си в рамките на периода за дистанционно електронно гласуване, а също така има право да го промени, като гласува с хартиена бюлетина или машинно.

Законопроектът поставя и високи изисквания към системата - както към софтуерните ѝ компоненти, така и към хардуерните. В изискванията са залегнали добри световни практики и необходими условия за провеждане на честни избори, в това число сертифициране по международни стандарти за информационна сигурност и редовно одитиране.

Гарантирането на тайната на вота е задължително условие към системата.

Преброяването на гласовете ще се извършва автоматично, след изрично одобрение от членовете на Централната избирателна комисия. Резултатите ще бъдат автоматично разпределяни по райони, прехвърляни по електронен път и обединявани с резултатите от гласуването с хартиенабюлетина или машинно.

Изискването за отворен изходен код е задължително от гледна точка, както на доверието в системата, така и на нейната сигурност. В информационната сигурност е известен принципът, че една система трябва да е сигурна дори когато всички нейни части са публично-достъпни (с изключение на криптографските ключове).

Ако начинът на функциониране на системата е тайна, то всички притеснения относно честността на провежданите електронни избори ще бъдат основателни. Отвореният код ще позволи на учени и експерти по компютърна сигурност и по електронно гласуване да направят анализи, които да публикуват - такива статии могат, както да потвърдят нивата на сигурност, така и да посочат потенциални проблеми, които комисията да адресира своевременно.

Друг ключов фактор за изграждане на доверие е прозрачността. Осигурен е и достъп на наблюдатели и застъпници до информационните центрове, където се експлоатира системата за дистанционно електронно гласуване, както и възможност да проверят цифровия отпечатък на използваната система и да го сравнят с предварително обявения. Съществува и възможност за паралелно преброяване на

подадените електронни бюлетини, а всички протоколи се публикуват в машинночетим формат.

Законопроектът дефинира и процедури по спиране, прекратяване и отказ от стартиране на дистанционното електронно гласуване. За всяка информационна система съществуват редица рискове от атаки, като при най-сериозните от тях една организация може да не е в състояние да се справи напълно или навременно. Това изисква процедури по прекратяване или отлагане на електронното гласуване, със съпътстващите задължения за информизиране на обществото.

Законопроектът е технологично неутрален, като не специфицира технологични детайли извън минимално необходимите такива. Изискванията към системата за дистанционно електронно гласуване са принципни, а конкретната реализация зависи от актуалните към момента технологични решения - както за сървърната част, така и за потребителския интерфейс.

При изготвянето на законопроекта е взет предвид естонския опит в дистанционното електронно гласуване, както и редица разработки и научни статии относно дистанционното електронно гласуване.

Надяваме се с така предложения законопроект да бъдат разсеяни неяснотите относно въвеждането на дистанционното електронно гласуване и то да бъде реализирано възможно най-скоро.

Осъзнаваме, че дистанционното електронно гласуване няма да реши проблемите на изборния процес и на демократичния процес като цяло, но считаме и, че е едно съвременно средство за упражняване на правото на глас, без оглед на текущото местоположение на избирателя в изборния ден.

Макар дистанционното електронно гласуване да е силен инструмент в ръцете на българските граждани, отчитаме нуждата от тестове и одити на системата преди нейното реално въвеждане с оглед на защитата на изборите и на избирателните права - тестове и одити, които трябваше вече да се състояли. Заложените в законопроекта срокове са оптимистични и предполагат мотивирана работа на всички институции в посока въвеждане на дистанционното електронно гласуване.

В проекта се предлага и законодателно решение, което защитава упражняването на избирателни права на българските граждани, живеещи на територията на Великобритания. Предвижда се за срок от 2 години, както и за целия преходен период, който ще бъде договорен с ЕС, българските граждани на територията на

Великобритания да могат да упражняват изборителните си права по настоящия ред
- т.е. по реда, действащ преди Брекзит и приложим за държавите - членки на ЕС.